

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

PIK LI. Ч. 133. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 10. липня 1943. No. 133. Jersey City, N. J., Saturday, July 10, 1943. VOL. LI.

ІРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
ПЯТЬ ЦЕНТИВ за сплатою Злучених Держав Америки.

Тел. „Свобода“ Bergen 4-0251—4-0807
Тел. V. H. Союз. Bergen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America
FIVE CENTS elsewhere.

Конгрес Ухвалив Субсидії і Розійшовся. Американці Наближаються з Двох Боків до Мунди

ВАШИНГТОН. — Під напором адміністрації та під впливом літньої спеки конгрес остаточно ухвалив субсидії для підприємців при цюфанню харчових цін назад і розійшовся на вакації в четвер, 8. липня, ввечір. Палата послів в останній хвилині погодосувала теж недопустити до підвищення ціни кукурудзи, як це, ухвалив був сенат попереднього дня. Вакації будуть тривати до 14. вересня.

ВСТАНОВЛЯТЬ НАЙВИЩІ ЦІНИ ДЛЯ РЕСТОРАНТІВ ВСПЯТЬ ВІД КВІТНЯ

НЮ ЙОРК. — Місцеве бюро Адміністрації Цін післало до апробати у Вашингтоні ціни на харчі в ресторантах в стейтах Нью Йорк, Пенсилвенія, Мериленд, Делевар і Нью Джерзі та в Дистрикті оф Колумбія. Ціни мають бути заморожені в такій висоті, як були в днях від 4. до 10. квітня.

СТАВЛЯТЬ ПІД СУД ГАЗЕТЯРА ЗА АГІТАЦІЮ В КОРИСТЬ ЯПОНІ

НЮ ЙОРК. — Федеральна лав присяжних суддів поставила в стан обжалування співробітника щоденника Нью Йорк Дейлі Ньюа, Фридриха Гайзера Райта, за те, що упродовж десять літ перед нападом Японії на Перл Гарбор він вислугувався японському урядови як пресовий агент, а не зареєстрував в департаменті стейту свого заняття як агента нужої держави.

ВИЩІ ОСВІТНІ КУРСИ У ВІНИПЕГУ

1. липня в салі Українського Національного Клубу в Виніпегу відкрито четверті з черги Вищі Освітні Курси. Курси будуть відбуватися через липень і серпень. Курси матимуть відділи: 1. музично-педагогічний і 2. економічно-комерційний.

На курсах учитимуть: проф. д-р. О. Кошиць, д-р П. Маценко, проф. Р. Придаткевич, проф. д-р Т. Павличенко, о. д-р В. Кушнір, В. Косар, М. Sc., о. І. Шпитковський, д-р І. Гуляй, О. Івах, Б. А., інж. В. Топольницький, О. Тарновецький.

І НІМЦІ ТРАТЯТЬ КОРАБЛІ

Від окудації Північної Африки американськими військами аліантські повітряні й морські сили затопили німецьких кораблів, в принаймні на цілий мільон тон.

СІКОРСКОГО ПОХОРОНЯТЬ НА ВАВЕЛЮ

Польський уряд на вигнання постановив, що тіло генерала й прем'єра Владислава Сікорського за заслуги покійника для Польщі буде похоронене на Вавелю в Кракові. Тимчасом по відправі похоронів у католицькій катедрі в Гібральтарі тіло зложено на польський нищитель.

З моря добуто тіла дальших трьох жертв катастрофи, в котрій згинув Сікорскі, між ними тіло його дочки, пані Лесньовскої, та британського посла Казелета.

Реорганізація польського уряду на вигнанні, спричинена смертю прем'єра Сікорського, натрапляє на поважні труднощі. Певні кола хочуть іменування до уряду одного військового провідника, непопулярного серед польського уряду. Дехто вважає цю незгоду поважною небезпекою для уряду. Ходять чутки, що польським військовим командантом буде йменований генерал Соснковскі.

ПОЛЬСЬКІ МОНАРХІСТИ

ЛОНДОН. (ОНА). — В англійському парламенті внесено інтерпеляцію в справі діяльності товариства польських монархістів, які мають на провінції свою власну друкарню і випускають в світ політичні брошурки, з яких пахне расизмом, фашизмом і анти-семітизмом. Керівником монархістичного руху в Англії є граф Потоцкі, котрий вважає себе королем Володиславом Пятим. Він розсилає людям придворні циркуляри, в яких доводить, що він є польським „крулем“, і, що він власне повинен правити будучою польською державою.

Займенувавши себе „крулем“, граф Потоцкі видав недавно прокламацію, в якій явно звиває англійський і польський уряди зробити з німцями сепаратний мир. В одній із своїх брошур Потоцкі виступає в обороні польської газети „Валька“, котру англійський уряд закрав тобу, бо „Валька“ поширювала серед польської армії фашистські ідеї й ненависть до жидів. Потоцкі каже, що „Вальці“ зроблено крияду.

Польські політичні круги в Лондоні стидаються Потоцкокого й прилюдно його висмівають, але він постійно крутиться в реакційних англійських товариствах, дістає гроші і пише брошурки за польську монархію.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ВІДПЛАТИ

МОСКВА. (ОНА). — Повернувши далеко з заїлля в Україні партизани оповідають, що український нарід приготується до кривавої боротьби з наїзником. Німці вже так далися людям взнаки, що як прийде день відплати, то з них мало хто потрапить втекти з України. В Україні є багато підпольних організацій, партизанських загонів і тайних газет.

Партизани говорять, що на Україні тепер появилися кобзарі, які йдуть від села до села й оспівують давню славу українського народу. Біля них збирається молодь і слухає, як їй предки воювали з татарвою, як гнали турків з України, розгромили армію польських панів і т. д. Одного разу в Рівнім на базарі зявився старий кобзар і почав співати народні думи, але так зручно переплітав давні часи з теперішними, що фактично лаяв німецьких наїзників за їх розбишацьке поведіння. Біля нього зібралася велика маса народу і подивляла його відвагу. Німці не могли нічого второпати, про що кобзар співає. Аж тоді зорієнтувалися, як нарід почав посміхатися з наїстських недотепів, але кобзаря не сміли арештувати. Людей розігнали, а старенький кобзар пішов своєю дорогою. Німці арештували його вже далеко за містом. Пізніше повісили дідуся за бунтарство.

АЛІАНТСЬКІ ЛІТАКИ ДАЛІ „ЗМЯГЧУЮТЬ“ ВОРОЖІ ПОЗИЦІЇ В ЄВРОПІ

Аліантські літаки, базовані в Африці, вдарили знову по Джербіні й 5 інших сицилійських летунських майданах.

Аліантські літаки з Британії доконали ще один масовий рейд на німецьке місто Кельн (Кольонію). Про величину рейду можна вносити з того, що аліанти втрапили в ньому 8 літаків.

КЕРВАВІ БОЇ НА РОСІЙСЬКИМ ФРОНТІ

За звідомленням німецького уряду, німецькі війська поширили клин, який вони вбили в російські лінії понижче Курська. На інших секторах російські війська видно наступають.

Німецький комунікат каже, що росіяни вживають у боях передовсім повзів. Російський комунікат заперечує цьому; мовляв, повзи російська команда резервує на пізніше, а тепер уживає тільки піхоти й артилерії.

По відступленню японської флотії після бою в заливі Кула американські війська стали поспішно підсуватися з двох боків до Мунди, важної ворожої бази на острові Нью Джорджія. Американці, що висіли на беріг у вівторок, зіткнулися вже з ворогом і звели з ним завзяті бої. В операціях військ помагають їм флотія та літаки. Зіольованим японцям, позбавленим піддержки флотії, грозить знищення.

ДОСПІХИ КАМПАНИ АМЕРИКАНСЬКИХ СУБМАРИН НА ПАЦИФІКУ

Департамент флотії подав до відома, що американські субмарини затопили від Перл Гарбора 283 японські кораблі. Має це колосальне значення для війни на Паціфіку, бо кожна сторона там покладається передовсім на морський транспорт.

У бою в заливі Кула американці зовсім певно затопили 9, а можливо й 11, ворожих воєнних кораблів.

ЩО ПИШУТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ ПРО УКРАЇНЦІВ

НЮ ЙОРК. (ОНА). — В Бюлетині Фундації Пулаского за місяць червень 1943 року, появилася стаття польського письменника Л. А. Дволяса, в котрій він доводить, що українці є польського походження. Автор цитує багато з Літописі Нестора і старається довести, що люди, які оснували й збудували Київ, це були поляки. Правда, каже автор, поляки тоді ще не були поляками, а ляхами, але то все одно. Дволяс пише, що в оснуванні й розбудові Києва найбільші заслуги поклав польський князь Кій Полянський, який вже в ті часи був загально шанований і їздив до Царгороду в гості. Українська мова, каже автор, це мова давніх ляхів.

Стаття Дволяса обіймає вісім сторін друку і є окрашена багатьома малюнками і мапою. Один з малюнків представляє візд польського короля Болеслава Хороброго до Києва, що відбувся 14. серпня 1018 року.

Розвідка написана видимо на те, аби переконати можних світа, що як буде робитися нова політична мапа Європи, то українські землі повинні бути прилучені до польської держави.

EVERYBODY SAVING IN EVERY PAYDAY WAR BONDS

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

БІЙ У ЗАЛИВІ КУЛА

Американці не можуть нарікати, що їх уряд, згідно департамент флоту, скупить їм вісток про вислід морського бою у заливі Кула, коло острова Нью Джорджія. З таких боїв, як звісно, не можна подавати до публичного відома вісток, які могли би подати ворогови інформації, яких він іншою дорогою в той час дістати не міг, а які могли би йому допомогти в операціях проти нас.

Всеж таки уряд подав нам до відома те, що він міг подати беспечно й що це не подасть ворогови ніякої помочі. Відкрив департамент флоту, що ми втратили в цих боях кружляк „Гелена“. Це є поважна втрата, але коли взяти під увагу, що американські кораблі затопили ворогови зовсім певно шість, а можливо й десять, воєнних кораблів, то цей бій треба записати як поважну американську перемогу.

Що такою він є, це видно з

того, що ворог не робить більшого спротиву при висаджуванню дальших американських сил на беріг Нью Джорджії для боротьби проти важкої ворожої бази Мунди. Найближчим оwoчем цієї перемоги може бути легко добуття для Америки цілої групи островів.

Бій у заливі Кула не був великим флотним боем, бо залив Кула замалий на те, щоби дати поле для розвою більших боєвих сил. До того береги сусідніх островів мають повно коралевих скель, через що великим кораблям запускати туди було непорядно. Через те не по правді говорити про бій у заливі Кула як про стрічу з головною японською флотою. Всеж таки цей бій показав, що ініціатива в морських операціях на південно-західному Пацифіку вже зовсім рішучо перейшла в американські руки та що Японія цієї ініціативи не кидає ніякого вивозу.

Що Варта Рабські Кадри

Відповідь на це дала дійсна подія, що скоїлася оноді в Альзасії. Підчас молотіння збіжа на одному великому лані занялося від невідомої причини збіжжя. Німецькі формани, що наглядали над роботою, кинулися енергично до його гашення. Приготовані заздалегідь на таку евенуальність, вони мали відповідне приладдя й знали, що їм робити. Видали відповідні прикази, певно теж навчені згори на такий випадок. Та тут показала несподівана перешкода: робітники при молотільнях, котрим вони видали прикази, були чужинці, які не розуміли німецької мови. Прийшлося їм інструкції перекладати на зрозумілу їм мову, і поки це зроблено, стирти збіжжя згоріли.

Подія може має й символічне значіння. Чужинецькими робітниками задумали німці зарадити на недостачу робітників, спричинену стягненням усіх здібних фізично німців до воєнної служби. Коли населення окупованих країн не хотіло йти до німців на роботу добровільно, німці заставляють його різними насильними способами. Здавалося німцям, що така примусова робота, панщина, така саме добра, як добровільна. Та факти дійсного життя показують велику різницю. І, як колись буде ломатися остаточно німецька військова сила на побоевищах, ці примусові робітники стануть ще одною додатковою плягою для того народу, який видно не здібний бачить дальше свого носа.

Положення Польської Справи

З нагоди смерті польського прем'єра Сікорського написав знавець воєнних відносин у Вашингтоні, Вільям Филип Симс, синдиковану статтю про польську справу звязану з діяльністю небіжчика. Симс покликається на вашингтонських урядовців і пише, що напрямні лінії польської внутрішньої і заграничної політики остануться такими, як їх полишив Сікорський безпосередньо перед своєю смертю. Склад польського уряду буде ідейно такий самий. З Росією буде польський уряд утримувати

відносини поміркованості і переєднання, хоч як малі польські групи булиб проти цього.

Пише Симс, що Польщу вважають вашингтонські урядовці за таку, що має рішальне положення в центральній Європі. Тому урядовці привязують велике значіння до польсько-російського порозуміння. Це порозуміння має прийти в короткому часі. Ще тільки не знайшли відповідної формули. Але основа її така: 1. Буде привернене польсько-російське порозуміння, як це було з днем 30, липня 1941 р. 2.

Прийде до умови про після-воєнну приязнь між Польщею й Росією; про союз між Росією й Чехословаччиною; про союз між Польщею і Чехословаччиною.

В теперішньому часі від Росії не жадають нічого більше алянтські провідники, як дотримання первісної умови між Росією й Польщею з 1941 р. Потрійне порозуміння між Росією, Польщею й Чехією піддав чеський прем'єр Бенеш, що недавно їздив до Москви. Алянтські дипломати переконані, що нема великих труднощів для порозуміння між Росією й Польщею тепер. Вони теж думають, що новий уряд Польщі займе таке саме становище в цій справі, яке займав Сікорський. Треба лише переконати про це Росію. Росія сама потребує безпеки сусідніх держав, а також і Англії та Франції. Колиж би вона хотіла йти сама і шукала собі ворогів між сусідами, тоді мусить прийти до третьої світової війни, міркує Симсон.

НІМЦІ ПАЛЯТЬ СЕЛА НА ПОЛІССЮ

ЛОНДОН, (ОНА). — Польський уряд в Лондоні дістав вістку, що німецька окупаційна влада в Польщі спалила на Поліссю п'ятьдевяць два села. За яку саме кару німці спалили ці села, ще не знати, але кажуть, що вони підозрівали населення в співпраці з партизанами, які постійно переслідують німецьку владу в тій окрузі. Партизани так вже були далися німцям взнаки, що генерал Цімерман приказав села спалити, а людей вилапати і розстріляти.

—FOR VICTORY: BUY BONDS—

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОТРІБНО ЧОЛОВІКА, що хоче навчитись бути Селулойд Плекстик **Roll Tenders**. Не мусить бути горожанином. Постійна праця. Добра платня. 131-7

THE INSEL COMPANY,
Schuyler & Quincy Ave., Kearney.
Take No. 40 bus from Newark, N. J.

ПОТРІБНО ЧОЛОВІКА ЗА СТОРОЖА. Мусить уміти читати й писати по англійськи. Добра робота. Постійна праця для старшого чоловіка. Мусить мати добрі рекомендації.

THE INSEL COMPANY,
Schuyler & Quincy Ave., Kearney.
Take No. 40 bus from Newark, N. J.

ПОТРІБНО ЛАЙСЕНСОВАНОГО ФАЕРМАНА до Coal Stoker and Oil. Не мусить бути горожанином. Добра платня. Постійна праця.

THE INSEL COMPANY,
Schuyler & Quincy Ave., Kearney.
Take No. 40 bus from Newark, N. J.

ПОТРІБНО ЖІНОК

ДО ЧИЩЕННЯ ОФІСІВ у будинку. Робота вечерами або ранками, \$14.00 на тиждень. Голоситись до: 127-

15 WHITENALL ST., Room 210,
близько South Ferry
NEW YORK, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
 - Аналіза крові для подружого свідцтва.
 - Гемороїди й желяки лікується без операції.
- 223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслусти.
X & флюороской. — Екзамінація \$2.00.

**ЗГОРІЛА УКРАЇНСЬКА
МАНАСТІРСЬКА ШКОЛА
В БРАЗИЛІ**

В українській колонії Круз-Машадо, на лінії Рійо-дас-Антас в Бразилії, згоріла в ночі 20. березня ц. р. школа Сестер Служебниць Пр. Диви Марії. В огні згинула Сестра Амвросія і шість дівчат з інтернату. Сестра Амвросія хотіла ратувати загрожені дівчата, але сама попала в полум'я. Інші монахині та дівчата, що спали в партері, вратувалися.

**МИРОН
ЛИТВІН
І СИН****УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**Обслуга щира і чесна -
383 Morris Avenue,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКОУКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
Й ОКЛИЦЮ

**МИХАЙЛО
НАСЕВИЧ**

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

**ПЕТРО
ЯРЕМА**

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEIrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ
І ВИЩЕ ПОХОРОН

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІ**KANAI KAIN**

FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4848